

Alta kommune

Drift- og utbyggingssektoren
Kommunalteknikk

Alta kommune, Samfunnsutvikling
Kommune og arealplanlegging
Postboks 1403
NO-9506 ALTA
Norge

Deres ref:

Vår ref:
25091/14

Arkivkode:
G10

Sak/Saksb:
14/273-11/GJAW

Dato:
ALTA 28.11.2014

Innspill til Alta kommuneplan, Samfunnsdelen.

1. Innledning

Folkehelsegruppa skal være Alta kommunes fremskutte arm innen temaet folkehelse. Vi skal både ha en oversikt over de utfordringer og de fordelene som finnes i kommunen. Folkehelse er et stort og viktig satsingsområde i både kommuner og fra sentralt hold, herunder regjering og departementer. Temaet er sektorovergripende, noe som synliggjøres i visjoner om «Helse i alt vi gjør» - som betyr at alle virksomheter skal ha dette perspektivet.

Det primære for folkehelsegruppa er å vurdere om helsefremmende elementer blir synliggjort og trukket frem i dokumentet i tilstrekkelig grad. I stor grad ønsker vi å inkludere ordet *helsefremmende* en del steder i planen. Ordet trenger innledningsvis noen kommentarer, hentet ut fra «Forebyggende helsearbeid», Mæland 2010. Definisjon på helse er ikke bare fravær av sykdom. Verdens helseorganisasjon har definert helse til «fullstendig, fysisk, mentalt og sosialt velbefinnende». Helse kan forstås som en ressurs som gir mennesker styrke til å fungere samt motstandskraft til å stå imot påkjenningene man utsettes for gjennom livet. Det inkluderer altså både mentalt og fysisk overskudd, men også opplevelsen av velvære, harmoni, gode relasjoner til andre og det at man «får brukt seg selv». Med helsefremmende mener vi positiv forsterking av de arenaer som kan innvirke på folks helse.

2. Konkret

I det videre kommenteres våre funn i Samfunnsdelen.

- I innledningen er folkehelse viet et avsnitt på side 8. Dette synes vi er et bra oppsummerende avsnitt spesielt siste setning som viser til at folkehelse handler mest om forebygging.

Fra kapittel 6 kommer de konkrete innsatsområdene, synliggjort gjennom mål og strategier. Her ønsker vi en økt synliggjøring og bevisstgjøring overfor alle som skal lese og forholde seg til dokumentet. Slik vi ser det vil det ikke være motstrid til innholdet der vi har gjort anmerkninger, men tvert imot tydeliggjøre at alle har et ansvar og sannsynligvis allerede utfører helsefremmende oppgaver. Endringer merkes med kursiv og understrekning – men skal selvsagt skrives på normal måte dersom innlemmet i teksten.

- **6.1 Kunnskap og kompetanse**

- Strategi 1 – b: Sikre Alta kommune som organisasjon nødvendig kompetanse gjennom rekruttering og godt helsefremmende arbeidsmiljø.

Her synliggjør Alta kommune viktigheten av at arbeidsmiljøet både skal være godt, men også bygge på det helsefremmende. At et arbeidsmiljø er «godt» trenger ikke bety at det er mer enn akkurat bra. Å vise til at det også skal være helsefremmende understrekes områder som blant annet HMS og trivsel. Du skal ikke bli syk av å jobbe i Alta kommune og ditt arbeidsmiljø skal være trygt og grunnlag for økt nærvær.

Dette synliggjør for alle arbeidsgivere/ virksomhetsledere med personalansvar at vi alle har et ansvar for at vi skal kunne ha det sunt og trygt på jobben. Vi skal kunne glede oss til å gå på jobb.

- Strategi 2 – c: Være en god vertskapsby (...) gjennom gode og helsefremmende læringsfasiliteter, (...).

Det bør være en selvfølge at læringsmiljøer er helsefremmende, dvs at de hvertfall ikke er skadelige. Like fullt anses det som viktig at skolene får bevisstgjort sitt ansvar for å ha et godt læringsmiljø som forebygger uønsket adferd og høy lærerkvalitet. Fasiliteter slik vi tolker det er ikke kun låst til det fysiske klasserommet, men også hva vi fyller det av innhold, jmf undervisning og mellom- menneskelige forhold.

- Mål 3: Alta vil at våre barnehager er gode og helsefremmende arenaer for læring, forebygging (...)

Som over er dette viktig å synliggjøre for ansatte i barnehagene. Dette er kanskje et av de områdene med størst potensiale til å forme og stake ut livsløpsgrunnlaget for våre barn. Derfor blir det særskilt viktig å få understreket at alt innhold skal være nettopp helsefremmende også på denne arenaen.

- Mål 4: Alta vil ha en helsefremmende grunnskole som gir alle (...)

Som over har vi satt fokus på universitet, barnehage – og det samme må da også gjelde for grunnskoletrinnet. Nest etter barnehage er skolen et område hvor barna oppholder seg svært mye av sin tid daglig. Som pkt 2-c omhandler dette like mye de mellommenneskelige faktorene som det fysiske miljøet i skolen.

- **6.2 Næringsutvikling og nyskaping.**

- Mål 8: Alta vil ha et næringsliv og offentlig sektor kjennetegnet av høy kompetanse, Helsefremmende fokus og FoU-samarbeid.

Arbeidsgivere og ansatte skal sammen bidra til at deres bedrift er en trygg og god arbeidsplass. Det ekstra uttrykket kan inspirere utover det minimum forventede – og dermed gjøre Alta til en attraktiv plass å søke seg til som arbeidstaker - som igjen bidrar til økt bolyst og vekst i kommunen.

Alle arbeidsplasser er bundet av HMs regler, men ved å synliggjøre det ytterligere kan dette bidra til en positiv dreining utover å kun rapportere på fravær, gjennomføre lovpålagte medarbeidersamtaler osv.

- **6.3 Trivsel og livskvalitet**

- Mål 11: Alta vil være et åpent, helsefremmende og inkluderende samfunn (...)

Fra vår side anses at Alta skal være et *tilgjengelig* samfunn som tilstrekkelig omtalt når vi samtidig er et *inkluderende* samfunn. Vi ser at uttrykket er tatt med for å underbygge «universell utforming». Vi ønsker derfor å bytte ut ordet «tilgjengelig» med «helsefremmende», sekundært at det tas med i tillegg.

En kan si at «å ta vare på hverandre» og «ha de beste oppvekstvilkår» er å tenke folkehelse i seg selv. Men folkehelse er mye mer enn bare det. Det synliggjør for eksempel for Driftsavdelingen at veger må være brøytet, strødd når det er glatt, ha lys på i mørket for trygghet osv. Det er folkehelse når arealer for myke trafikanter er innbydende. Det setter også et ansvar for de som drifter våre felles veger at dette skal prioriteres.

- Mål 12.

Punktet er et viktig ledd som peker på livsstilsfaktorer, som fysisk aktivitet, kosthold, bruk av alkohol og tobakk, for å nevne noe. Det er sentralt å få satt fokus på den enkeltes ansvar for egen helse – samtidig som det offentlige skal bidra med informasjon som hjelper å ta de rette valgene.

Dette er et positivt punkt som setter folkehelse på dagsorden – i seg selv. Vår underbygging i de øvrige punktene i dette brevet er fortsatt like viktig, nettopp fordi arbeidet skal være sektorovergripende – og ikke kan ramses opp i egne punkt. All erfaring viser at de kommuner som lager egne folkehelseplaner, dvs holder dette adskilt fra andre planer og prosesser – ikke når like langt som de som velger å innlemme begrepet i de områdene det er mulig. Kun på den måten kan man få alle til å forstå at vi alle jobber med helsefremmende virksomhet daglig.

Oppsummert må vi ha både dette og våre innspill ellers i brevet.

- Mål 12, pkt e:

Folkehelsegruppa er enig i at dette bør være et MÅL og ikke en egen strategi, for å løfte det opp til rett nivå. Alternativt bør strategien/ målet utformes som følger:

Alta vil at folkehelse skal være tema i alle kommunens virksomheter og all planlegging, det skal være fokus på «helse i alt vi gjør».

Hensikten er å synliggjøre at alle virksomheter, herunder både administrasjon og politikere og samfunnet rundt – må ta stilling til folkehelseutfordringene vi opplever.

- **6.4 Attraktivt regionsenter i utvikling.**

- Mål 15: Alta vil (...) Som et attraktivt og helsefremmende regionsenter vil alta (...)

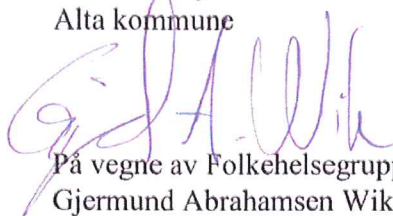
Allerede i det første målet bør det sies at Alta har satt Folkehelsearbeidet på dagsordenen. Ved å vise til målet når strategier og senere tiltak skal gjennomføres viser dette en fremtidsrettet kommune som tenker offensivt om folkehelsearbeidet.

3. Avslutning

Våre innspill retter seg i stor grad om å ta med uttrykket «helsefremmende» i de setningene vi ser som viktige områder. Det krever lite verbalt og syntaxmessig å skrive det inn. Betydning er derimot verdt 10 ganger så mye når det kan synliggjøres overfor alle aktører, herunder våre innbyggere og politikere, at dette er et uttrykk vi alle må bli kjent med – og som har kommet for å bli sett og forstått. Uttrykket vil vitne om en praksis som alle må ta inn over seg – enhver plan skal måles opp mot folkehelse og enhver aktuell avgjørelse skal være i tråd med helseforebyggende prinsipper.

Bare slik kan Alta kommune senere vise til Samfunnsdelen som er et juridisk styrende dokument for vårt samfunn – og få tilstrekkelig tyngde og gehør i de sammenhenger hvor arbeidet må trekkes frem.

Med vennlig hilsen
Alta kommune

På vegne av Folkehelsegruppa
Gjermund Abrahamsen Wik
Folkehelsekoordinator